

TIJORIY MULOQOTNING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI

*Andijon davlat chet tillari instituti ingliz tili
filologiyasi, o‘qitish metodikasi va
tarjimashunoslik fakulteti sharq tillari (arab tili)
yo‘nalishi 102-guruh talabasi
Mavlonova Muzayyana Zuxridin qizi
Ilmiy rahbar: Xolisova Gavharoy Mannobjon qizi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada tijoriy muloqotning lingvomadaniy xususiyatlari, biznes diskurs jarayonida til va madaniyat o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik hamda madaniyatlararo kommunikatsiyada yuzaga keladigan pragmatik omillar tahlil qilinadi. Tadqiqotda nutq etiketi, murojaat shakllari, noverbal vositalar va diskurs strategiyalarining funksional ahamiyati ilmiy-nazariy asosda yoritiladi. Shuningdek, lingvomadaniy kompetensiyaning xalqaro biznes aloqalaridagi roli asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: *lingvomadaniyat, tijoriy muloqot, biznes diskurs, pragmatika, kommunikativ kompetensiya, nutq etiketi, madaniyatlararo aloqa.*

Аннотация: В статье анализируются лингвокультурные особенности делового общения, взаимосвязь языка и культуры в бизнес-дискурсе, а также прагматические факторы, возникающие в межкультурной коммуникации. В исследовании раскрывается функциональная значимость речевого этикета, форм обращения, невербальных средств и дискурсивных стратегий с научно-теоретической точки зрения. Кроме того, обосновывается роль лингвокультурной компетенции в международных деловых отношениях.

Ключевые слова: лингвокультура, деловое общение, бизнес-дискурс, прагматика, коммуникативная компетенция, речевой этикет, межкультурная коммуникация.

Abstract: This article analyzes the linguocultural features of business communication, the interrelation between language and culture in business discourse, and pragmatic factors arising in intercultural communication. The study highlights the functional significance of speech etiquette, forms of address, nonverbal means, and discourse strategies from a scientific and theoretical perspective. Furthermore, the role of linguocultural competence in international business relations is substantiated.

Keywords: *linguoculture, business communication, business discourse, pragmatics, communicative competence, speech etiquette, intercultural communication.*

Globalashuv jarayonining jadallashuvi natijasida xalqaro iqtisodiy aloqalar kengayib bormoqda. Bu esa tijoriy muloqotni lingvomadaniy nuqtai nazardan o'rganishni dolzarb masalaga aylantirmoqda. Til nafaqat axborot uzatish vositasi, balki milliy tafakkur va madaniy qadriyatlarning aksidir.¹ Shu bois biznes diskursni tahlil qilishda lingvistik va madaniy omillarni kompleks yondashuv asosida ko'rib chiqish zarur.

Tijoriy muloqot institutsional diskursning bir turi bo'lib, unda kommunikativ maqsad iqtisodiy manfaatga yo'naltiriladi.² Ushbu jarayon lingvomadaniy jihatdan quyidagi komponentlar orqali namoyon bo'ladi:

Nutq etiketi va murojaat shakllari. Har bir madaniyatda rasmiy murojaat tizimi o'ziga xosdir. Sharq madaniyatida ierarxik hurmat tamoyili ustun bo'lsa, g'arb kommunikativ modelida tenglik va bevositalik ustuvor hisoblanadi.³ Bu farqlar muzokara uslubiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Lekin shuni unutmaslik

kerakki, Biznes uchrashuvlardagi birinchi taassurot munosabatlarini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Shuning uchun kimdir bilan birinchi marta uchrashganda ijobiy taassurot qoldirish juda muhimdir.

Pragmatik strategiyalar. Biznes muloqotda nutq aktlarining qo‘llanilishi madaniy kontekst bilan belgilanadi. Ba’zi jamiyatlarda rad javobi implitsit (bilvosita) shaklda ifodalansa, boshqalarida esa aniq va ochiq bayon etiladi. ³ Bu esa pragmatik kompetensiyaning ahamiyatini oshiradi. ¹

Noverbal kommunikatsiya. Kommunikativ masofa, vizual kontakt, imo-ishora kabi vositalar ham lingvomadaniy kod sifatida qaraladi. Ularning noto‘g‘ri talqini kommunikativ to‘siqlarni yuzaga keltirishi mumkin. ⁴

Terminologik tizim va diskurs xususiyatlari. Tijoriy diskursda qo‘llaniladigan iqtisodiy terminlar madaniy konnotatsiyaga ega bo‘lishi mumkin. Ayrim tushunchalar turli lingvomadaniy muhitda turlicha talqin qilinadi, bu esa tarjima va muzokara jarayonida semantik aniqlikni talab etadi. ⁵

Xulosa qilib aytganda, tijoriy muloqotning lingvomadaniy xususiyatlarini hisobga olish samarali biznes aloqalarining muhim shartidir. Lingvomadaniy kompetensiya til bilimidan tashqari, madaniy kodlarni anglash, pragmatik moslashuvchanlik va diskurs strategiyalarini to‘g‘ri qo‘llashni ham o‘z ichiga oladi. Zamonaviy xalqaro iqtisodiy makonda mazkur omillarni ilmiy asosda o‘rganish alohida ahamiyat kasb etadi.

-
1. ¹ Safarov Sh. Pragmalingvistika. — Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008.
 2. Usmonov S. Umumiy tilshunoslik. — Toshkent: O‘qituvchi, 1972.
 3. Hall E. T. Beyond Culture. — New York: Anchor Books, 1976.
 4. Leech G. Principles of Pragmatics. — London: Longman, 1983.
 5. Versteegh K. The Arabic Language. — Edinburgh University Press, 1997.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Safarov Sh. Pragmalingvistika. — Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008.
2. Usmonov S. Umumiy tilshunoslik. — Toshkent: O‘qituvchi, 1972.
3. Hall E. T. Beyond Culture. — New York: Anchor Books, 1976.
4. Leech G. Principles of Pragmatics. — London: Longman, 1983.
5. Versteegh K. The Arabic Language. — Edinburgh University Press, 1997.